

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

— ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla, . . . 45 lei
6 luni 20
3 luni 10
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Ateismul.... în justiție! de d-l C. St. Bossie.

JURISPRUDENȚA:

Curtea de apel București, s. II: G. Brănescu și Luigi Mezzaroba, condamnați pentru delictul de omor prin imprudență;

Tribunalul Muscel: Gheorghe Brănescu și Luigi Mezzaroba cu Maria I. Bordea ș. a. cu o Notă de d-l I. Tanoviceanu;

O nouă modificare a Procedurii civile, de d-l Petre Șt. Stoica;

ATEISMUL.... ÎN JUSTIȚIE!

Ateismul! Cu modestele noastre mijloace nu ne încumetăm a da o definițiune.... *omnis definitio periculosa*.... acestei doctrine, după unii, foarte răspândită, iar după alții foarte temeinică.

Și s'ar putea oare vreodată realiza o uniformitate în materie de gândire?? Flautul lui Daphnis ar fi cântat oare așa de frumos dacă ar fi fost compus din șapte roze egale?? Poate că cu cât o societate e mai civilizată cu atât și spiritele sunt mai variate.

Cine de asemenea ar avea naivitatea să susțină că Auguste Comte a dispărut fără urmași?? *El nunc et semper!*

Ceeace însă e mai greu de înțeles este puținul spirit de toleranță al unora din acești discipoli față de acei care *cred*, care *așteaptă*, care se hrănesc cu acel dar din cutia Pandorei, cu *speranța*, față de acei care au intuițiunea că frumusețea naturii nu e decât un reflect al splendorii divine, față de acei care au convingerea sfântă că la baza oricărui suflet e o metafizică. Și pe lângă netoleranță se mai adaugă și acele valuri quasi-voltairiane de... ironie! *Il ne faut pas trop exiger dela nature humaine!!*

Sub această formă de sarcasm, ateismul se manifestă din când în când și în templul zeiței Themis. Trebuie să mărturisesc că cea mai mare parte din colegii mei pe care am plăcerea a-i cunoaște sunt, sub raportul confesional, discipoli implacabili de ai

lui Auguste Comte și Nietzsche, așa că scriind aceste rânduri pare că văd furșindu-se pe figurile multora zâmbete de compătimire și pare că aud a-runcându-se din înălțimi inaccesibile cuvinte indulgente!! *Grand roi cesse de vaincre ou je cesse d'écrire!!*

Se întâmplă câteodată în viața judecătorească ca judecătorul să fie onorat cu prezența vre-unui martor.... creștin! care în disprețul sancțiunei prevăzute de un text din Procedura penală să refuze a presta jurământul pe cruce, sub motiv că... ateismul riguros al ideilor sale îl oprește dela îndeplinirea acestei formalități. Asemenea momente mari prin însemnătatea lor, devin istorice prin valoarea rezultatelor lor!!

Imi amintesc de o asemenea scenă petrecută în pretoriul unui tribunal, între președinte, o figură de pastor pe care o credeai desprinsă din vre'un capitol al confesiunilor lui Rousseau și între un martor, discipol *à outrance* al pozitivismului lui Auguste Comte.

Martorul fiind strigat și făcându-și apariția înaintea președintelui, după obișnuitele întrebări fu invitat de a presta jurământul, la care invitațiune martorul cu o seninătate olimpică și cu un gest larg care îmbrățișa întreaga sală răspunse că... fiind ateu refuză de a jura. Și cu ce gest!! Nici acela lui Brenus când și-a asvârlit sabia în talerul balanței cu care se cântărea aurul învinșilor romani nu a fost mai superb!!

Pentru un moment se făcu o tăcere cu atât mai impunătoare cu cât nimeni nu se aștepta la un asemenea răspuns. Imediat însă se încinse următorul dialog între președinte și martor:

— «Ești ateu! Ai putea, îl întrebă președintele cu un zâmbet plin de concesie, să ne explici și nouă în ce constă ateismul d-tale??»

— «În aceia de a nu crede în existența unui Dumnezeu creator și conducător al lumii. Și apoi ce dovadă mi-ar putea forma convingerea unei asemenea credințe?? — fu răspunsul energic al

martorului...» *Quelque-fois les mots sont plus solides que les choses!!*

— «Precum sunt multe idei, răspunse președintele, mai presus de puterea de pricepere a unora, tot astfel sunt și multe sentimente mai presus de puterea de intuițiune a altora. Credința!! E un ce, care nu vine decât atunci când știe că o să ne găsească. Credința!! Se cer multe spre a o avea. Dar lăsând toate acestea la o parte, prin faptul că d-ta nu crezi în existența unui Dumnezeu, ar urma să-ți fie absolut indiferent de a jura sau nu pe cruce? Aș înțelege ca un evreu, un mahomedan să refuze prestarea unui asemenea jurământ. Dar d-ta ca ateu?? Și apoi ce am face noi judecătorii dacă fiecare individ, sub cuvânt că e ateu, ar refuza să presteze jurământul??»

— «Recunosc că din acest punct de vedere situațiunea d-voastră de judecător e foarte delicată», — răspunse martorul cu mândrie în glas și ochi, după care luând acea atitudine gravă și solemnă care precedează marile evenimente și care anunță marile furtuni sociale, adăuse: — «D-voastră însă ca judecător nu-mi puteți impune mie o credință pe care eu nu o accept, precum nu mă puteți obliga de a presta un jurământ pe care conștiința mea îl refuză!!» *On ne discute pas avec ses adversaires, on les supprime!!*

După care președintele convingându-se probabil că e de prisos de a aduce un rău mare la o moară mică și renunțând de a mai asculta cursul intuitiv de înțelepciune a martorului, îi făcu cunoscut acestuia aplicarea nemilosului text din Procedura penală împreună cu al său...pozitivist...corolar de două sute lei. *Chacun a sa manière de faire la guerre!*

Cuvintele președintelui fără primite de martor cu o indiferență de zeu, adăugând cu un zâmbet fugitiv următoarele cuvinte: — «mă supun celor hotărâte de justiție, însă nu prin amendă se poate impune o credință». *La garde meurt mais ne se rend pas!*

Precum vânturile Eoliei faceau sub domnia lui Pan să vibreze coardele harpelor suspendate în timpul nopții, tot astfel și cuvintele finale ale martorului au făcut să vibreze în sufletul auditorului sentimentele cele mai delicate ale fiecăruia...! Ai vrei pare ca să trăiești mai mult numai spre a păstra asemenea amintiri sublime!!

Căți oare din acei care erau în sala tribunalului nu decernaseră eroului nostru titlul răvnit de...supra-om?? Mai ales că după părerea multora, filosofia cea mai gustată ar fi aceea a lui Nietzsche, așa zisa filosofie a individualismului feroce. Prin «societate» să se înțeleagă oare un conglomerat de egoiști și de brutali sau să se înțeleagă o reuniune de oameni în care fiecare trebuie

să fie un tovarăș pentru cel mai slab și mai năpăstuit, o reuniune în care fiecare să caute a-și colora sufletul cu rozele carității creștine?? Lăsăm altora mai pregătiți răspunsul unor asemenea chestiuni. Să ne amintim însă tot odată de cuvintele lui Ibsen cum că bogăția inimii e singura care dă valoare bogățiilor tuturor celorlalte facultăți.

* * *

Înainte judecătorului de ocol se întâmplă adevărate scene cu totul în alt sens de cât acea arătată mai sus. Adică cei mai mulți se grabesc a primi jurământul și a-l presta cu cea mai desăvârșită seninătate. Nu vorbesc de martori, ci de împricinați. Dovedește oare aceasta o deosebită pietate creștinească?? Răspuns greu de dat. În tot cazul nu se poate contesta numărul de sperjururi dovedite pe deplin. *Tout drapeau a ses imprudents!* Și cum se explică că satenii noștri atât de bigoți, să jure totuși de multe ori pe nedrept și cu atăta ușurință?? Poate că explicațiunea ar fi în aceea că în acest *bellum omnium contra omnes*, nu se mai aleg armele permise de cele nepermise. *Quand on se bat on ne choisit pas ses armes!* Oricum, sperjurul nu poate fi calificat de cât ca o josnică degradare a conștiinței.

Început-a oare a răsări și pe la sate floarea necredinței?? Tocmai la sate unde aproape toți își găseau balsamul tămăduirii în resemnarea creștină?! Și ce ar fi de făcut în această privință? Trebuie sădii zi cu zi în inima fiecăruia pietatea creștinească a credinței, în mecanismul social credința fiind o mare forță, un suflet fără credință fiind ca flacăra lumânării care luminează fără să încălzească. Și pentru ce oare atâtea se sprijină pe credință?? Poate că răspunsul s'ar putea găsi în cuvintele lui Talleyrand spuse lui Napoleon I: «*on s'appuie... sur ce qui résiste!*» Și totuș sunt unii atât de sceptici sub raportul acesta! E adevărat însă că sunt unele combinațiuni pentru reușita cărora e nevoie de căldură mare!

Se mai susține de unii că ateismul e mai mult de domeniul adolescenței și că vârsta transformă pe mulți pozitiviști fanatici în umili credincioși, ceea ce dacă ar fi așa, ar denota la asemenea persoane acea mobilitate de spirit compatibilă cu orice schimbare de idei. *C'est avec l'âge que les dents poussent!!*

S'a spus că viața e o succesiune de cauze și efecte care se înlanțuiesc fără voia noastră, grație unei forțe misterioase a cărei legi de mișcare nu le putem vedea. Și atunci, în umbra misterului și în adâncul tainei se aude acel glas prietenos și dulce al credinței cere alină ca un balsam binefăcător și care de atâtea ori dă indemn și mângâiere.

Acel care s'ar încumeta să doboare credința?? Un pai care ar avea pretenția de a opri valurile oceanului!

S'a spus cu multă înțelepciune ca să nu distrugem ceea ce nu putem creea și să nu luăm cuiva ceea ce nu-i putem da. Să lăsăm deci drum liber credinței, această rază de soare care pătrunde în toate colțurile lumii.

«Tous ces fronts prosternés, ce feu qui les embrâse.

«Ces parfums, ces soupirs s'exhalant du saint lieu.

«Ces élans enflammés, ces larmes de l'exalté.

«Tout me répond que c'est un Dieu!».

C. ST. BOSSIE

Jude ocol Scorteni (Bacău)

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. II

Audiența dela 12 Februarie 1910

Președenția d-lui M. VIDRAȘCU, consilier

G. Brănescu și Luigi Mezzaroba, condamnați pentru delictul de omor prin imprudență

— Decizia corecțională No. 75 —

Omor involuntar.—Omor provenit dintr'o cauză indirectă.—Dacă asemenea omor se pedepsește prin art. 248 din Codul penal.

Legiuitorul, prin art. 248 din Codul penal, a prevăzut și pedepsit omorul involuntar, nu numai când este provenit dintr'o cauză directă și imediată imputată cuiva, ci și pe acela provenit dintr'o cauză indirectă — și aceasta rezultă în mod neîndoios din cuvintele cuprinse în art. 248, care zice: «*va săvârși omor fără voie, ori va fi fost cauza involuntară a de săvârși omorul*» — iar stabilirea unei asemenea cauze este lăsată cu totul la suverana apreciere a judecătorilor de fond.

S'au ascultat d-nii avocați Pantazi și Oncescu, din partea inculpatului Brănescu, iar inculpatul Mezzaroba s'a apărut singur.

Curtea,

Având în vedere opozițiile făcute de inculpații G. Brănescu și Luigi Mezzaroba în contra deciziei acestei Curți cu No. 949/909, prin care, în lipsă, li s'a respins apelul ce a declarat contra sentinței cu No. 1642/909 *) a Tribunalului Muscel;

Ascultând pe d-l Procuror și pe inculpații; și

Văzând toate actele din dosarul cauzei;

Având în vedere că Tribunalul Muscel prin menționata sentință, a condamnat pe numiții inculpați pe baza art. 248 c. p. comb. cu art. 60 ult. al. același cod, la câte 15 zile închisoare corecțională, cum și să plătească către Stat 55 lei. cheltuielile de procedură și în mod solidar către fiecare parte civilă și anume: Maria I. Bordea, Maria G. Vlad, Maria Țintoiu și Ion Țintoiu câte 1000 lei despăgubiri;

Având în vedere că condamnățiunea de mai sus s'a dat inculpaților G. Brănescu și Luigi Mezzaroba pentru faptul de omor prin imprudență, comis asupra lor: Ion Borda, Paraschiv Țintoi și Gheorghe Vlad în următoarele împrejurări: inculpatul G. Brănescu, avea în exploatare în plasa Giuvaula din județul Muscel, o carieră de piatră, iar cu conducerea lucrărilor acestei cariere, angajase pe italianul Luigi Mezzaroba;

În ziua de 22 Aprilie, lucrătorii, fără a fi supravegheați de nici unul din aceștia lucrau înăuntrul carierei la găurirea unui bolovan pentru introducerea dinamitei. Pe acel bolovan se rezima un bloc mare de piatră care nu era susținut de bolovan decât în partea superioară și lateral prin pământ galben înghețat, care mîindu-se de căldură în urma ploilor și desghețurilor anterioare, a fost de ajuns micile preparațiuni ale lucrării pentru dinamită, ca să provoace prăbușirea acestui bloc, împreună cu tot pământul din prejur peste numitele victime;

Având în vedere că acest fapt rezultă în potriva inculpaților din actele dosarului și în special din procesele-verbale dresate în cauză cu ocaziunea primelor cercetări, din depunerile martorilor audiați de tribunal sub jurământ conform art. 153 din proc. pen. în ziua de 30 Sept. 1909 și din însăși mărturisirile inculpatului Luigi Mezzaroba făcute înaintea administratorului de plasă respectiv (vezi procesul-verbal din 27 Apr. 1909) că lăsase fără nici o supraveghere în acel timp pe lucrători, și ale inculpatului G. Brănescu, făcute tot în aceeași zi, care, deși chiar în dimineața accidentului, ducându-se la carieră a bănuț că blocul se va prăbuși în curând — lucru de altfel foarte lesne de înțeles — totuși s'a mulțumit cu răspunsul negativ a lui Mezzaroba, fără a opri pe oameni de a mai lucra, ca să evite cu modul acesta nenorocirea, mărturisire repetată de Brănescu la Tribunal și azi azi înaintea Curții;

Având în vedere că prin comiterea arătatului fapt, ambii inculpați s'au făcut culpabili de omor prin imprudență și prin consecințe pasibile de penalitate precisă de art. 248 din c. p., bine aplicat și reprodus textul de tribunal prin sentința apelată, combinat și cu art. 60 ult. al. același cod, întrucât s'a constatat că sunt în favoarea lor circumstanțe atenuante;

Considerând că Curtea, apreciind găsescă că pedeapsa dată inculpaților de tribunal e prea aspră și dar făcând o mai largă aplicațiune a art. 60 ult. al. din c. p. urmează a le-o mai micșora;

Având în vedere însă, în ce privește despăgubirile civile la cari inculpații sunt condamnați către reclamații, față cu declarațiile acestora aut. de Judecătoria Rurală, Ocolul II C.-Lung la No. 13, 23 și 25/910 că nu mai au nici o pretențiune contra lor, urmează să fie apărați;

Având în vedere că inculpatul G. Brănescu, a cerut să dovedească cu martori: 1) Că inculpatul L. Mezzaroba este un vechiu conducător, reputat în exploatarea de cariere și 2) că numai el a avut întreaga conducere în exploatarea carierei, Brănescu neavând nici un amestec;

Având în vedere că inculpatul L. Mezzaroba a recunoscut azi în instanță, că avea conducerea de exploatare a carierei, luată în întreprindere dela inculpatul G. Brănescu și că este un vechiu conducător în aceste lucrări;

Considerând că, față cu aceste recunoașteri ale inculpatului L. Mezzaroba, dovada ce G. Brănescu voește a stabili cu martori devine inutilă și prin urmare cătă a se respinge;

Considerând de altfel, că dovada cerută de inculpatul Brănescu nu i-ar folosi la nimic, neputându-l apăra de răspundere penală, față de declarația sa că a bănuț căderea blocului, fără însă să mai oprească pe victime de a lucra;

Că, astfel, opoziția este în parte întemeiată.

Pentru aceste motive, Curtea admite opoziția făcută și condamnă pe ambii inculpați la câte 300 lei amendă, etc., etc.

*) A se vedea publicată în acest număr la pag. 358 însoțită de nota d-lui profesor I. Tanoviceanu.

A apărut: *Execuțiunea silită*, vol. I cuprinzând *Principii generale. — Spiritul legilor de execuțiune silită. — Condițiuni pentru a face o urmărire. — Teoria contestațiunilor*, de d-l Demetru Negulescu, profesor la Facultatea de drept din București. Prețul lei 4.50 broșat.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI MUSCEL

Audiența dela 30 Septembrie 1909

Președinția d-lui **CONSTANTIN A. ROMANO**, judecător
Gheorghe Brănescu și Luigi Mezzaroba cu Maria I. Bordea ș. a.
Sentința corecțională No. 1642 *)

Omor involuntar. — Omor provenit dintr'o cauză indirectă. — Dacă asemenea omor se pedepsește prin art. 248 din Codul penal.

Legiuitorul, prin art. 248 din Codul penal, a prevăzut și pedepsit omorul involuntar, nu numai când este provenit dintr'o cauză directă și imediată imputată cuiva, ci și pe acela provenit dintr'o cauză indirectă — și aceasta rezultă în mod neîndoios din cuvintele cuprinse în art. 248, care zice: «*va săvârși omor fără voie, ori va fi fost cauza involuntară de a săvârși omorul*» — iar stabilirea unei asemenea cauze este lăsată cu totul la suverana apreciere a judecătorilor de fond.

S'au ascultat din partea reclamanților d-l avocat Muțescus;

Din partea inculpatului Mezzaroba d-l avocat Tamara și din partea celui alt inculpat Brănescu d-nii avocați Chintescu și Ghica.

Tribunalul.

Având în vedere actele din dosar și instrucțiunea orală urmată astăzi în instanță, constatăm în fapt și în drept următoarele:

În regiunile muntoase, și mai ales în partea ridicată a județului Muscel, se văd împrăștiate nenumărate cariere din cari se extrage piatră de var sau de construcție;

Locuitorii aruncați de soartă printre stânci, au ca preocupare, în principal, extragerea acestui fel de piatră. Lipsiți, cum sunt, de mijloace și ca cultură și pricepere, reduși la ultima expresie, acești lucrători oferă munca, brațelor lor, în mod necondiționat și inconștient, scobesc adâncimi mari în stânci și nu se gândesc la pericolul la care se expun încrezători numai în încurajarea patronilor și mulțumii că la sfârșitul săptămânii, duc la ai lor câțiva gologani;

Dacă astfel sunt lucrătorii, patronii sau antreprenorii carierelor nu lasă mai puțin de dorit;

În genere, în județul Muscel nu se va găsi nici un antreprenor cu cunoștințe speciale în această ramură, și, ceva mai mult, nici principala ocupațiune nu-i va fi exploatarea unei cariere; din potrivă, de obicei, antreprenorii sunt comercianți prăvăliași, cari având ocaziunea a fi mai mult în contact cu lumea din afara plășii sau a județului, își dau seama de cererea mare de piatră și ușurința cu care ar putea-o dobândi spre speună; deci, lacomi și setoși a câștiga și parveni cât mai ușor, își alătură și această preocupare. După ce cumpără, pe nimic aproape, dreptul de extragere dela vreun moșnean nevolnic, se gândesc cum să scoată cât mai multă piatră și în schimb să i coste cât mai puțin, pentru ca beneficiul să fie cât mai mare. Și pentru aceasta, crezându-se la adăpost de orice răspundere, câtă vreme în legislația noastră nu există legi cari să reglementeze dreptul și modul de exploatare în cariere, fac extragerea pe cât de puțin costisitor, pe atât de primitiv și periculos vieții locuitorilor.

Și, în ce privește speța de față, acestea sunt împreju-

*) Această sentință a fost confirmată de Curtea de apel din București, secția II-a, prin decizia No. 76/910, în ce privește constatarea faptului, modificând-o numai în ce privește aplicatiunea pedepsei.

A se vedea acea decizie publicată tot în acest număr.

rările ce înconjoară omorul prin imprudență imputat italianului conducător Luigi Mezzaroba și antreprenorului Gheorghe Brănescu:

În adevăr, în ziua de 22 Aprilie anul curent, în plasa Ciuvalea, la cariera luată în exploatare de inculpatul comerciant G. Brănescu și unde conducea lucrările inculpatul italian Luigi Mezzaroba, în lipsa acestor doi și pe când lucrătorii lucrau înăuntrul carierei, pe la orele 6 seara, un bloc mare de piatră așezat deasupra unui bolovan pe care în acel timp îl găurea italianul Giovanni și cu Niță Bordea, s'a prăbșuit, astupând esirea și acoperind pe patru locuitori aflați în acea parte, dintre cari, după mai multe săpături, Giovanni a putut fi scos a doua zi, încă în viață, dar lucrătorii Ion Bordea, Paraschiv Tintoiu și Gheorghe Vlad, au fost găsiți toți trei fără suflare;

Aceasta fiind faptele, rămâne să demonstrăm asupra cui cade răspunderea omorului prin imprudență prevăzută de legea penală;

Având în vedere art. 248 din Codul penal după care: «*oricine din neîngrijire, din nesocotință, din nebagare de seamă, din neîngrijirea sau din nepăzirea regulămintelor, va fi săvârșit omor fără voie, ori va fi fost cauza nevoluntară de a săvârși omorul, se va pedepsi*»;

Analizând acest articol, observăm că legiuitorul a prevăzut și penat omorul involuntar nu numai când este provenit dintr'o cauză directă și imediată imputată cuiva, ci și acela provenit dintr'o cauză indirectă și aceasta rezultă în mod neîndoios din următoarele cuvinte cuprinse în art. 248 din Codul penal: «*va săvârși omor fără voie, ori va fi fost cauza nevoluntară de a săvârși omorul*»;

Și de altfel, știut este că constatarea și stabilirea unei asemenea cauze, este o chestiune de fapt lăsată cu totul la suverana apreciere a judecătorilor, întru cât legiuitorul în art. 248 din Codul penal n'a definit, ci numai a denumit și limitat cazurile de culpabilitate;

Și în speța, cu toată aparența de caz fortuit responsabilitatea penală a ambilor inculpați este stabilită în mod indubitabil. În adevăr, cu lucrările din dosar și din instrucția orală urmată astăzi, s'a stabilit că inculpatul Luigi Mezzaroba a fost delegat de G. Brănescu cu conducerea celorlalți lucrători din carieră; cu alte cuvinte, deși se găsea sub ordinele antreprenorului G. Brănescu totuși el avea direcțiunea lucrărilor în carieră, ca parte tehnică, ceilalți executând și urmând după cum Mezzaroba îi dirija;

Dacă acesta era raportul dintre inculpatul Luigi Mezzaroba și restul lucrătorilor, oare nu este responsabil de nenorocirea cauzată? Răspunsul este categoric: inculpatul Mezzaroba a fost cauza involuntară a omorului, întru cât:

1. A fost nedebaci și nepriceput, căci n'a făcut extragerea petrei după regulile artei. N'a căutat să asigure pereții și bolta carierei cu proptele, după cum se cere în astfel de lucrări;

2. A fost nebagător de seamă căci a lăsat pe lucrători fără control și de capul lor să îngăure un bolovan pe care se rezema blocul cel mare care s'a surpat;

3. A fost nesocotit, căci și-a permis să plece în sat, să părăsească cariera în plină activitate, suprimând supravegherea și conducerea, fără vreo cauză justificată, căci la ascuțitul instrumentelor, în sat, putea trimite pe altul. Fapt ce se constată și se recunoaște de însuși inculpatul Luigi Mezzaroba atât în instanță cât și prin declarația lui semnată și cuprinsă în procesul-verbal al administratorului de plasă respectiv, cu data 27 Aprilie 1909, declarație făcută în termeni următori: «*La orele 6 seara s'au apucat iar de lucru ca să găurească blocul să-l dea jos și întâmplându-se să se rupă niște spicuri cu cari dau găuri la piatră, am lăsat oamenii la lucru și m'am dus devala la țigan ca să le dreg*»;

Dacă întreaga jurisprudență și doctrină unanimă socotesc culpabil pe antreprenorul unei construcțiuni în

cazul în care o schelă s'a surpat și a produs moartea lucrătorilor din pricină că grinzele puse de antreprenor erau prea subțiri, sau că proporția schelei n'a fost bine calculată fiind ridicată numai de lucrători, fără supravegherea antreprenorului, cum s'ar putea declara neresponsabil conducătorul carierei Mezzaroba care cel puțin nici o măsură n'a luat pentru proptirea pereților și a boltei?

Având în vedere aceste considerente de responsabilitate aduse în sarcina inculpatului Mezzaroba, culpabilitatea lui rămâne pe deplin dovedită și obiecțiunile apărării nefondate.

In ce privește pe al doilea inculpat, comerciantul specialist Gh. Brănescu:

Având în vedere lucrările din dosar și dezbaterile orale din instanță și pe baza aceluiași text de lege (art. 248 din Codul penal), răspunderea penală a lui Brănescu este de asemenea dovedită:

Cu drept cuvânt, inculpatul Brănescu, este antreprenorul carierei, căci el o are în exploatare dela Iosif Ionescu, și întru cât nu avea cunoștințe în această ramură, trebuia să angajeze un om special și încercat, căruia să-i încredințeze conducerea exploatarei. Brănescu însă, pentru motivele expuse de noi, în primele considerente spre a câștiga cât mai mult, a căutat să plătească cât mai puțin, de aceea, numai pentru salvarea aparențelor, angajează în serviciul său pe un lucrător, inculpatul Luigi Mezzaroba, căruia îi dă conducerea extragerii pietrei, deși nici o dovadă asigurătoare de pricepere nu găsim la Mezzaroba, afară de faptul că era italian, dar nu orice italian este priceput în exploatarea carierilor de piatră! Nici diplomă, nici certificate, nimic convingător n'a prezentat Mezzaroba care să justifice pe Brănescu de lipsa lui de neprevădare și nesocotință. Un singur argument l-a decis: ieftinătatea serviciilor oferite..... Dar aceasta nu poate fi îngăduit!

Dacă directorii marilor fabrici, în locul mecanicilor, ar încredința conducerea mașinilor unor simplii foștiști din nepriceperea cărora s'ar succeda explozii cu consecințe mortale; dacă proprietarii de automobile ar transforma în șoferi oameni nepreparați, dacă proprietarii de birji ar uca pe capră persoane neprecipute, nedostoinice și incapabile din cari canze nenorocirile s'ar ține lanț, și aceasta numai pentru că directorii sau patronii să deburseze mai puțin cu salariul oamenilor din serviciu, oare poate fi atât de îngăduitor și antisocial legiuitorul penal încât să considere nevinovați și neresponsabili penalizate pe acei patroni cari au fost cauza nevoluntară și indirectă de a se săvârși o moruri? Și omorurile astfel produse se pot considera omucideri cazuale sau accidente? Evident că nu!

Căci, când neprevăderea antreprenorului Brănescu de a angaja un om cu puține garanții și incompetent în conducere, a avut de rezultat moartea a trei persoane, conștiința publică reclamă reparație, neprevăderea aceasta fiind reprobabilă;

Brănescu ar fi putut împiedica consecințele pe cari evident, nici direct nici indirect nu le-a voit, dar cari au fost efectul neglijenței și imprudenței sale, greșală ce dă loc la responsabilitate;

Din punctul de vedere al legii penale, un individ este în culpă când fără intențiune de a cauza o nenorocire, n'a prevăzut consecințele prejudiciabile din acțiunea sau inacțiunea sa, și cum se constată în speță, dacă Brănescu era prudent sau prevăzător, nenorocirea se putea evita, el însă n'a luat măsurile de precauțiune cari indicau prudența. Și netăgăduit, răspunderea lui nu este ridicată prin angajarea nepriceputului Mezzaroba, cu atât mai mult că însuși Brănescu a recunoscut sub semnătura sa, chiar dela primele cercetări, că a avut în serviciu pe italianul Luigi Mezzaroba, deci sub ordinele sale — (procesul verbal 27 Aprilie 1909);

Având de asemenea în vedere și raportul d-lui expert Cristodulo, inginerul șef al județului, din care re-

zultă că accidentul s'ar fi putut evita cu totul, dându-se atențiune din partea exploatareului și a maistrului conducător, că nu este datorit întâmplării ci numai neglijenței inculpaților. Întru cât blocul sub care se lucra la facerea unei găuri pentru așezarea dinamitei, nu era susținut lateral și la partea superioară decât prin pământ galben de carieră înghețat, și cum acest bloc era suspendat, pământul înghețat fiindu-se prin căldură și ploile din zilele anterioare, au fost de ajuns micile trepidațiuni ale lucrării găurii pentru dinamită, ca să se provoace prăbușirea acestui bloc împreună cu pământul dinprejurul lui;

Că în deosebire lucrările în cariere sunt cele mai periculoase în timpul primăverii, adică în epoca deghețului, dar mai ales această carieră la partea superioară prezintă crăpături de 1 m. la 3. deschidere pe 6 la 8 m. profunziune, în care se depune zăpada și apa din ploii, formându-se ghețuri și știindu-se că între straturile de piatră sunt părți pământoase amestecate cu pietriș filtrant care formează planul de alunecare. De rupere și de prăbușire în epoca de ploii și de degheț;

În consecință, după d-l expert, accidentul acesta nu este datorit întâmplării, ci numai neglijenței exploatareului carierei G. Brănescu, căci trebuia să se aibă în considerație toate aceste prevederi înainte de începerea campaniei de lucrare în carieră;

Că în deosebit de raportul expertului și arătările martorilor, vinovăția lui G. Brănescu reiese din însuși mijlocul său de apărare prevăzut în declarația sa semnalată în procesul-verbal dela 27 Aprilie și repetată astăzi în instanță și prin care arată că chiar în dimineața accidentului ducându-se la carieră, «a bănuit» că blocul sub care se lucra se va prăbuși în curând, dar întrebând pe maestrul echipei — inculpatul Mezzaroba — acesta a răspuns că este imposibil;

Dar cu atât este mai în culpă Brănescu că n'a prevenit pericolul ce i se arăta luând măsuri în consecință, ci s'a încrezut în răspunsul negativ al maistrului nedostoinic și a produs moartea a trei locuitori;

Dacă am admite teoria că nu este suficient că inculpații n'au luat măsuri cari puteau preveni evenimentul, cât timp acele măsuri nu sunt prescrise prin nici o lege și prin nici un regulament, sau că italianul a primit o funcțiune de supraveghere care în condițiunile în cari se exercita era ineficăce, și că pentru a se aplica penalitatea este necesar de un act mai pozitiv și mai direct de nedibăcie, nesocotință sau nebăgare de seamă, și dacă n'am considera ca un astfel de act defectul unei conduceri sau al unei supravegheri pe care nici un regulament nu o prescrie, ar fi a se trece peste intențiunile legiuitorului și a face o interpretare care excede puterile judecătorului;

Având în vedere toate considerentele mai sus expuse, și că deci faptul imputat inculpaților Luigi Mezzaroba și Gh. Brănescu întrunind elementele esențiale cerute pentru existența delictului prevăzut de art. 248 din Codul penal, urmează ca tribunalul să-i facă aplicare;

Considerând însă că minimum pedepsei prevăzută de art. 248 din Codul penal este prea mare față cu împrejurările cari înconjoară acest fapt, urmează a se face în cauză și aplicarea circumstanțelor atenuante — art. 60, alin. ultim din Codul penal;

În vedere însă că scopul pedepsei este corectarea individului, deci trebuie a fi eficace, ținând seamă și de starea materială a inculpaților pe cari o amendă cât de mare nu i-ar impresiona;

Pentru toate aceste motive, redactate de d-l judecător Romano, în unire cu d-l procuror, condamna, pe inculpați, la câte 15 zile închisoare și la câte 1000 lei despăgubire civilă către fiecare familie a victimelor, etc. (ss) Romano; D. Gulescu.

NOTĂ.—Credem că sentința tribunalului violează legea în ceea ce privește pe G. Brănescu,

care, după părerea noastră, poate fi condamnat civil, nu însă penal.

Teoria tribunalului întinde responsabilitatea penală prea departe; în rezumat tribunalul pretinde că, acel care dă o însărcinare unei persoane răspunde și penal și civil de infracțiunile acelei persoane, fiindcă a făcut o rea alegere.

Și tribunalul dă exemple, pe patronii fabricelor, pe stăpânii automobilelor or trasurilor, cari din spirit de economie ar încredința conducerea mașinilor, automobilelor or trasurilor la niște persoane lipsite de cunoștințele necesare. În aceste cazuri, tribunalul se întreabă dacă stăpânii pot fi apărați de răspunderea penală, și răspunde: *Evident că nu.*

Nu numai că nu e evident că nu, dar chiar nu e probabil, or măcar admisibil acest nu.

Să luăm un caz din cele citate de tribunal.

Iată un biet proprietar de țară care are trebuință de cai și de trăsură, însă el nu are mijloace să plătească un vizitiu de seamă, ci însărcinează cu mănarea cailor pe o slugă a lui, care știe să mănă caili, însă e foarte departe de a face concurență automodelor din piața Teatrului. Acest vizitiu neexperimentat, venind în București cu trăsura, și nedepins să mănă în mulțime, rănește or omoară cu trăsura pe un copil. Ca proprietarul trăsuri va răspunde civil, lucrul e incontestabil, dar tribunalul crede că va răspunde și penal fiindcă a făcut greșala că a ales un vizitiu nedestoinic „ca să deburseze mai puțin cu salariul oamenilor din serviciu“.

Ei bine da! Sunt oameni care *debursează* puțin și cu mâncarea, și cu locuința, și cu îmbrăcămintea și cu *salariul oamenilor din serviciu*, pentru bunul și peremptoriul motiv că n'au mijloace să deburseze mult, și nici nu voesc ca să înșele pe alții ca să poată cheltui mult. La aceste persoane trebuie să ne scoatem pălăria cu respect, mai ales în timpurile în care trăim, iar nu să-i bagăm în pușcărie fiindcă nu pot plăti oameni de serviciu cu diplome, or cel puțin servitori din cei mai buni și mai destoinici.

Tribunalul începe cu niște considerațiuni umanitare care-i fac onoare; el scrie o pagină din cele mai frumoase ale jurisprudenței noastre, dar termină cu o teorie din cele mai detestabile; el impută săracului și voeste să-l bage în pușcărie fiindcă mănâncă pâine neagră, în loc să mănânce cozonac or franzelă, fără să se întrebe dacă are mijloace să-și permită acest lux.

Toată greșala tribunalului provine de acolo că ca n'a făcut distincțiune între marea și mica industrie, între proprietarul avut care din sgărzenie murdăra și nepermisă expune lumea la pericole, și între gospodarul sau industrialul mic care din

cumpăneală și economie înțeleaptă plătește oame-nilor din serviciu atât cât îi dă mâna.

Cum poate pretinde în mod serios tribunalul ca toți stăpânii de trăsuri din țară să plătească aceeași leafula la vizitiile lor or posesorii de automobile la conducătorii automobilelor? Și la această concluziune ajungem cu teoria tribunalului Muscel, căci altfel cei cari vor plăti mai puțin riscă totdeauna nu numai să plătească despăgubiri civile în caz de accidente, dar chiar să intre în pușcărie fiindcă s'au ales persoane nedestoinice „ca să deburseze mai puțin cu salariul oamenilor din serviciu“.

De altminterlea trebuie să adaug că, bogat sau sărac stăpânul sau întreprinzătorul care *cheltuește puțin cu oamenii din serviciu*, lucrul e indiferent sub punctul de vedere al legii penale; nici chiar cel care ar fi putut cheltui mult, nu poate să fie bătut în pușcărie, din cauza imprudenței ori nedestoiniciei servitorilor săi.

În penal nu există răspundere indirectă, nici chiar dela fiu la tată, căci după cum zice Miron Costin: *pre lega directă nice fecior pentru fapta tatălui, nice tatăl pentru fapta feciorului de vârstă, nu-i platnic*; în penal fiecare răspunde de faptul său.

În adevăr, unde am merge și unde ne-am opri cu teoria răspunderii indirecte în penal?

Tribunalul face răspunzător pe întreprinzătorul afacerii Gh. Brănescu, din cauza că a ales rau conducător pe italianul Luigi Mezzaroba. Dar, dacă se admite teoria răspunderii penale indirecte, de ce nu bagă tribunalul în pușcărie pe toți inspectorii și toată poliția țării, din nesupravegherea cărora se întâmplă astfel de accidente?

Și de ce nu întinde mai departe răspunderea penală, asupra miniștrilor, cari nu-și aleg bine inspectorii și poliția. Chiar deputații trebuie bagați în pușcărie fiindcă susțin un guvern din neglijența căruia se întâmplă omoruri și alte nenumărate infracțiuni.

Nici chiar alegătorii cari aleg astfel de deputați nu trebuie să scape de pedeapsă, căci din cauza relei lor alegeri se fac legi rele și administrațiune păcătoasă, și e evident că aceste două elemente contribuiesc mult la comiterea infracțiunilor.

Am dus într'adins la absurd teoria răspunderii penale indirecte, ca să arăt cât de periculoasă este.

Adaug că nici o dată ea n'a fost admisă de doctrină ori de jurisprudență. O deciziune cam veche a Curții noastre de casatiune zice cu drept cuvânt: «Fie nedibăcie, nesocotință sau nebagare de seamă, neglijare sau nepăzire a regulamentelor, prin care s'ar fi cauzat un omor, o rănire sau o lovire, în acele cazuri se cere un *fapt direct* din partea cuiva prin care să se fi cauzat

omoral, rănirea sau lovirea» (Cas. II, 295 din 25 August 1878, *Buletinul*, 1878, p. 292)

În cazul de față direct răspunzător e Mezzaroba, care se pretindea priceput în conducerea afacerii, iar nu Brănescu care, în mod greșit, îl credea destoinic pentru această slujbă.

De altminterea pedepsirea pentru neglijență ori nepricepere este o extensiune în penal, unde de ordinar se pedepsește intențiunea; însă această neglijență ori nepricepere nu se pedepsește decât la autorul ei, căci altfel am *pedepsi pe o persoană pentru fapta alteia* ceace nu e admis, în penal.

Chiar responsabilitatea pentru faptele intenționate nu se poate comunica altor persoane, decât dacă există legătura de complicitate; cu atât mai puțin nu se poate comunica responsabilitatea slabă pentru faptele neintenționate. Și, dacă s'ar admite acestea din urmă, ne întrebăm pentru ce nu s'ar admite și cea dintâi? Dacă proprietarul automobilului e răspunzător pentru uciderea involuntară săvârșită de conductorul automobilului, pentru ce n'ar fi răspunzător și de uciderea voluntară?

Nu i se poate oare zice și în acest caz că e vinovat că a ales drept conducător al automobilului său un adevărat ucigaș?

În realitate toată falsitatea raționamentului provine din cauza că tribunalul admite răspunderea indirectă în materie penală, prin asemănare cu ceea ce există în civil. De aceea, cu drept cuvânt, Garofalo și Tarde au observat că judecătorii civili sunt periculoși în penal, fiindcă adeseori ei transportă în penal principiile legii civile.

Este însă evident că legiuitorul poate să fie mai sever, și să întindă mai departe sancțiunea civilă, decât cea penală, tocmai din cauza că ea este mai ușoară.

Sunt dar absolut convins că Tribunalul Muscel a făcut o greșită aplicare a legii condamnând penalicește pe G. Brănescu.

Relativ la deciziunea Curții care adoptă modul de a vedea al Tribunalului, puține avem de adăugat, nu relativ la punctul de discuție, ci relativ la respingerea de martori pe motiv că însuș inculpatul a bănuț căderea blocului.

Credem că Curtea nu avea drept să respingă proba cu martori cerută de Brănescu, fiindcă dacă el a bănuț că blocul va cădea, în urmă și-a schimbat părerea, după observațiile lui L. Mezaroba, pe care Brănescu l' socotea competent și care avea singur conducerea lucrărilor; și nu poate fi culpabil de neglijență acela care ascultă părerea unor persoane presupuse mai competente decât dânsul. De altminterea, patronul care a încredințat conducerea unei afaceri altei persoane presupusă competentă, nu are drept să se amestece în conducerea ei. Ce ar fi, de exemplu, dacă

o persoană voind să construiască o casă, și luând un arhitect, s'ar amesteca în formarea schelelor or a zidărilor sub cuvânt că nu i se par destul de solide?

În realitate, în caz de accident arhitectul e responsabil penal, chiar dacă stăpânul casei văzând schele a bănuț un moment că nu e destul de solidă.

I. TANOVICEANU

O nouă modificare a Procedurii civile

Declar dela început, că nu e vorba aci de *lege ferenda* ci de *lege lata*. Nu voi propune o nouă modificare a codicei de Procedură civilă, ci voi examina o recentă schimbare, a numitei legi.

În mod liniștit, fără răsunet, s'a votat de corpurile noastre legiuitoare, în sesiunea trecută *«legea care modifică unele articole din legea pentru organizarea comunelor rurale și administrația plășilor»*. Ei bine, această lege nouă promulgată la 30 Martie, și publicată la 1 Aprilie, va aduce o mică perturbare, în ceea ce privește procedurile și actele de urmărire mobilă și poate va anula multe din acestea. Indirect, ea modifică câteva articole din codica de Procedură civilă. Indirect, în sensul acesta, că nu e o lege exclusiv de procedură, o lege generală, ci una referitoare la organizarea comunelor rurale.

Art. 1, al legii din 1 Aprilie, ne spune, între altele, cum se modifică art. 79, al. 2, al legii pentru organizarea comunelor rurale și administrația plășilor. Prin această modificare, art. 79, al. 2, este astfel:

— «Primarul este însărcinat, sub autoritatea administrației superioare l):

cu îndeplinirea însărcinărilor ce-i sunt date prin următoarele legi».

Codul de procedură civilă, art. 74, al. VI și următorii (adaose prin legea din 11 Februarie 1904) și art. 75 § 11, celelalte îndatoriri atribuite primarului prin acest cod, trecând asupra notarului.

Cu alte cuvinte, făcând aplicația acestei legi nouă, pe viitor, primarul este însărcinat, sub autoritatea administrației superioare, să primească scrisoarea recomandată prin care portărelul îl încunoștințează că urmând să sosească în comună într-o oră anumită, din cutare zi el primarul, trebuie să convoace obștea locuitorilor, ceata moșnenilor, sau pe sătenii, care, în număr de cinci sau mai mulți, vor cumpăra un imobil rural, grevat de sarcini, ipoteca sau greva un imobil rural și afară de aceasta, să asiste pe portărel, la comunicarea citației sau hotărârii, mai sus numitelor categorii de locuitori, și să primească copia actului ce s'a comunicat.

De toate celelalte atribuțiuni, ce-i sunt date primarului de procedura civilă, dar absolut de toate se descurcă. Potrivit art. 74, al. I-IV și art. 412, 413, 416, 423, 440, 469, 472, 475, 498, 599 și 657 din Proc. civilă, primarul sau ajutorul lui avea un rol însemnat. Cade acest rol acum și se dă notarului.

Prin urmare, pentru o exemplificare a celor spuse până acum, când e vorba de *predare de citații, hotărâri, somațiuni, notificări*, dacă partea, aflându-se la domiciliu, nu vrea să primească citația etc., sau primind-o, nu voieste ori nu poate da adevărtaș, sau dacă partea nu se află la domiciliu, agentul judecătoresc, însărcinat cu înmânarea va constata, oricare din aceste fapte, printr'un proces-verbal încheiat față cu notarul.

Asemenea, în ceea ce privește urmărirea mișcătoarelor

1) Art. 79 (modif. 29 Aprilie 1908) din legea pentru organizarea comunelor rurale și administrația plășilor.

ce se află în posesia datornicului, ce se efectuează de portărel în persoană, dacă uşile datornicului sunt închise, sau el nu vrea să le deschidă, sau dacă lipseşte, şi nu este spre a-l reprezenta nicio rudă, locuind cu dănsul, sub pedeapsă de nulitate e nevoie de prezenţa notarului, nu a primarului ca până aci. Procesul-verbal de urmărire, evident, că va trebui semnat de notar.

Tot asemenea portărele va fi însoţit, la vânzarea sau licitaţia bunurilor mişcătoare urmărite, de notar.

Urmărirea fructelor prinse de rădăcini, se va face de portărel, faţă cu notarul; copia după procesul-verbal, de urmărirea acestora, se va lăsa notarului, iar vânzarea lor se va face faţă cu notarul.

Trecând la urmărirea nemişcătoarelor bunuri, comandamentul se va încunoştiinţa, faţă cu notarul, acolo unde art. 74 din Procedura civilă cerea prezenţa primarului.

De e o predare silită de mişcătoare sau nemişcătoare, agentul judecătoresc va fi însoţit de notar, dacă partea lipseşte de acasă sau nu vrea să deschidă uşile.

În fine, după moartea cuiva, peceţile ce se pun, din oficiu, pe lucrurile defunctului, se vor aplica de notar.

Am examinat, cu modul acesta, aproape complet, atribuţiunile ce s'a luat primarului şi s'a dat notarului, ca şi pe acelea ce încă i-au rămas, în urma modificării art. 79, alin. 2 din legea comunelor rurale.

Modificarea aceasta a surprins pe mulţi, şi-i va surprinde încă, l-a surprins, căci legea publicată la 1 Aprilie, n'a fost luată în seamă de autorităţile judecătoreşti, pe cari le privesc modificările de cari e vorba, nu atât pentru că nu au citit *Monitorul Oficial*, ci pentru că titlatura «lege pentru organizarea comunelor rurale şi administraţia plăşilor» le-au făcut să creadă că acolo, nimic referitor la atribuţiunile lor, nu vor găsi.

Procedurile s'au îndeplinit, dela 1 Aprilie, până azi, şi încă se îndeplinesc, tot cu primarul ²⁾.

Părerea noastră e, că, rău s'au făcut toate actele de procedură, după 1 Aprilie, potrivit tot vechii legi, şi că e absolut greşită o continuare a acestei proceduri.

O lege intră în aplicare, de îndată ce a fost sancţionată, promulgată şi publicată, dacă nu are într'ansa vreun articol care să-i fixeze un anumit termen de aplicare.

Legea de care ne ocupăm, n'are acest articol, şi ca atare ea trebuia aplicată dela data publicării ei.

Deşi e firesc, ca potrivit legilor noastre, să fie aşa, totuşi unii spun că, portăreii n'ar fi înuţi să se conformeze legii celei nouă.

Intâi, pentru că o presupun necunoscută, de oarece nu citesc *Monitorul Oficial*;

Al doilea, pentru că, de obicei, când se face o modificare cât de mică legilor şi chiar regulamentelor, Ministerul Justiţiei trimite circulari, spre a li se pune în vedere modificarea, ceace acum nu s'a făcut;

Al treilea, pentru că o lege generală, ca Procedura civilă, de ordine publică, nu se poate modifica printr'un articol dintr'o lege specială, referitoare la administraţia comunelor;

Şi în fine, că dacă noul legiuitor ar fi înţeles să dea notarului, cum credem noi, puţin de a asista pe agenţii judecătoreşti, acolo unde aceştia aveau nevoie de primar, potrivit legii de procedură, ar fi înşirat în art. 114 ³⁾ şi aceste atribuţiuni, ce se iau dela primar.

Nu suntem de partea aceluia ce vorbesc astfel.

Intâi, pentru că necitirea foii oficiale, nu e un motiv temeinic, de oarece se implică citirea ei, ştiut fiind, că azi publicarea legilor nu se face prin surle şi trâmbiţe,

ci prin *Monitorul Oficial* (art. 115 şi 126 din Constituţie şi Decretul din 1886) ⁴⁾.

Suntem înuţi, ca simplii cetăţeni să cunoaştem legile. Cu atât mai vătos când suntem investiţi cu o magistratură oarecare, nu ni se îngăduie a le ignora. *Nemo censetur ignorare legem*.

Odată ce o lege a fost promulgată şi publicată, nimeni nu este presupus a o ignora. Publicându-se o lege, în chip cuviincios, zice art. 3, condicta Calimach, nu poate nimeni a se apăra, zicând că nu i s'a făcut cunoscut. ⁵⁾

Şi adaugă d-l Alexandresco, că principiul acesta nu e adevărat decât în privinţa legilor de ordine publică. Întăreşte prin urmare modul nostru de vedere, căci în cazul nostru, fiind vorba de procedura civilă ni se aplică perfect de bine, principiul văzut.

Am răspuns cu chipul acesta, la două din întâmplările adversarilor păreri noastre.

Opunem, celei de a treia: E foarte adevărat că «Legi speciali pentru generalele non derogatur, nec generali per specialem» Dar nu e mai puţin adevărat, că noua lege nu e privitoare la principiul care servă ca temei legii vechi ⁶⁾, ci numai la o persoană, cu o atribuţie secundară, pe lângă agenţii judecătoreşti. În acest caz, *lex posterior derogat priori* deşi nu se spune formal în vre unul din articolele legii nouă.

Iar celui de al patrulea argument, ne împotrivim spunând că art. 114 nu e limitativ, ci demonstrativ, sau mai bine zis, completator al celorlalte articole din lege. Dealtfel, dacă legiuitorul cel nou nu înţelegea să dea notarului, oficiul ce face azi discuţia noastră, nu spunea — credem destul de precis — în art. 79 al. 2: «celelalte îndatoriri, atribuite primarului, prin acest cod (cel de proced. civ. Nota mea) trecând asupra notarului.

De asemenea nu dă chiar art. 114, alin. 1, următoarea redactare: Notarul în calitatea sa de agent administrativ este însărcinat sub privigherea autorităţii superioare, cu îndeplinirea tuturor însărcinărilor cu caracter general ce i-au fost atribuite primarului, atât prin legile de drept comun, cât şi prin legi speciale şi regulamente, oară de acelea ce-i sunt menţionate (se înţelege primarului. Nota mea) prin art. 79, § 2 ⁷⁾.

Fatal, se naşte însă, o altă întâmplare. Ce se face cu procedurile îndeplinite posterior publicării legii nouă, până în prezent după proc. civilă?

Legea noastră civilă nu are nici un text pozitiv, care să determine, când legea promulgată şi publicată devine executorie. Judecătorii fondului, vor aprecia modul şi timpul necesar ajungerii la cunoştinţa celor chemaţi, a legii de care ne-am ocupat, şi vor decide anularea sau menţinerea actelor de procedură sau urmărire după cum vor găsi faptul.

Se explică de unii, noua modificare, a art. 79, al. 2, prin trebuinţa de a se aduce în concordanţă legea pentru judecătoriile de ocoale din 1908, cu procedura civilă. Socotim că nu acesta a fost motivul, de oarece art. 66 din l. p. jud. d. ocoale care vorbeşte de îndeplinirea procedurilor, dă putere secretarului comunal, nu notarului. Ci credem că interesul comunelor a cerut să fie descărcat primarul şi de această competenţă.

Acum că, în practică, vom fi întârziţi cu lucrările, de oarece vom aştepta până notarul vine dela câmp, sau din comuna în care domiciliază — căci notarii lasă grija aceasta tot pe secretarii comunali, de cele mai adese ori — e o altă socoteală.

Petre Şt. Stoica

Portărel pe lângă Trib. Romanai

²⁾ Prefectura judeţului Romanai cu ordinul 6373, Aprilie 1910, invită pe administratorii de plăşi să facă cunoscut primarilor şi notarilor, schimbarea legii, ceace s'a şi făcut. Totuşi unii primari continuă în practică, oficiul ce li s'a luat, cu toate protestările notarilor. Cei mai mulţi s'au refuzat.

³⁾ Privitor la competenţa notarilor.

⁴⁾ Dim. Alexandresco, tom. I, ed. II, pag. 45.

⁵⁾ Idem.

⁶⁾ Dim. Alexandresco, Tom. I, ed. II p. 40.

⁷⁾ Tribunalul Romanai, prin ordinul No. 29.894/910, în urma unui raport al nostru, se pronunţă în sensul vederilor noastre aci expuse.